

In leven en in sterven ...

Liturgiesuggesties:

Gezang 296: 1, 2 en 3

Psalm 63: 1 en 2

Rond viering avondmaal: Psalm 86: 3 en 6 (OB)

Schriftlezing: Filippenzen 1: 12-26

Psalm 91: 1, 2 en 7

Na verkondiging: Gezang 90: 1, 2 en 9

Na het in memoriam van hen die in het afgelopen jaar ontsliepen: Gezang 267: 1 en Geloofsbelijdenis zingen

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Heel veel mensen hebben een levensverzekering.

Begrijp mij goed, ik heb niets op zo'n verzekering tegen.

Maar zolang je leeft heb je er eigenlijk helemaal geen plezier van.

Je moet bijna je hele leven lang premie betalen.

Tijdens je léven krijg je er zélf niets voor terug.

Het financiële voordeel van zo'n verzekering is er alleen maar op het moment van overlijden.

Je zou het eigenlijk veel beter overlijdensverzekering kunnen noemen.

Maar - zo zeggen de verzekeringsdeskundigen - dan verkopen ze veel moeilijker.

Voor veel christenen functioneert het geloof ook als een soort levensverzekering.

In het dagelijks leven merk je er vrijwel niets van, dat ze christen zijn.

Wel betalen ze trouw ... de premie.

Elke zondag gaan ze naar de kerk en ze geven ook nog zoiets als een kerkelijke bijdrage.

Want je kunt nooit weten: Oude mensen móeten sterven, maar jonge mensen kunnen sterven.

Het geloof ... als een soort overlijdensverzekering?

*

In de tekst, broeders en zusters, jongens en meisjes, gaat het ook over sterven en over leven.

Om het geheim van Paulus' leven.

Paulus zegt niet: Het stérven is mij Christus.

Maar hij zegt: Het léven is mij Christus.

Het gaat er Paulus niet om, hoe wij in ons sterfbed Christus groot kunnen maken, maar hoe wij in ons léven Hem mogen dienen.

Paulus zegt: 'Als dát je zorg is - Christus dienen in je dagelijks leven - dan hoef je over je sterfbed geen zorgen te hebben.

God geeft alles op zijn tijd, dat wat wij het nodig hebben.

Levensgenade, zolang wij leven, en stervensgenade, wanneer wij sterven moeten.
Dan is niet alleen het leven Christus, maar ook het sterven winst.'

*

De apostel Paulus, broeders en zusters, jongens en meisjes, bevindt zich in
gevangenschap.
Naar alle waarschijnlijkheid in de grote wereldstad Rome.
Wat heeft God Paulus wonderlijk gesterkt in de gevangenis.
En wat heeft God vooral wonderlijk gewerkt.
Paulus had gedood kunnen worden.
Of verbannen, zoals later Johannes naar Patmos.
Men had hem kunnen verbieden het Evangelie te prediken.
Men had een grote christen-vervolging op touw kunnen zetten.
Leefde in Rome niet keizer Nero?
Niets van dat alles. Nog niet, tenminste.
De gevangenschap van Paulus heeft zelfs nog meegewerkt aan de verkondiging van
het Evangelie.
Waarom? Omdat Paulus zelf zijn mond niet heeft gehouden.
Paulus was - ook in de gevangenis - een getuigend christen ... in woorden en daden.
En God heeft dat gezegd.

Luister maar naar wat hij aan de Filippenzen schrijft:
"Ik wil, dat gij weet, broeders, dat hetgeen mij wedervaren is veeleer tot bevordering
van de evangelieprediking heeft gestrekt.
Daardoor toch is aan het gehele hof en aan al de overigen duidelijk geworden, dat ik
in gevangenschap ben om Christus' wil ..."
Maken deze woorden van Paulus, broeders en zusters, jongens en meisjes, ons niet
beschaamd?
Wat zijn wij dikwijls met onszelf bezig.
Het kan zijn, dat wij ook ... in een 'gevangenis' zitten.
Ik bedoel dit: er is ziekte, beproeving, moeite, zorg.
Alles loopt je tegen.
Je bent al zo lang ziek.
Je worstelt met je handicap.
Anderen hebben voorspoed en jij krijgt klap op klap.
Begrijpelijk dat je dan klaagt.
Klaagt Paulus? Zucht hij?
Nee, hij is eerder blij.
Paulus had al eerder in de gevangenis gezeten.
In hetzelfde Filippi waaraan hij nu zijn brief schrijft. Samen met Silas hebben ze toen
lofzangen gezongen in de nacht.
Nu is het niet anders.
Paulus wil zeggen: die gevangenschap van mij, dat is geen reden tot klagen.
Dat is juist tot zegen geweest.
Voor het gehele hof.
Voor de broeders in de Here.

Voor heel de gemeente in Rome....

God heeft Paulus' gevangenschap - die naar ieders verwachting een belemmering zou kunnen zijn voor de prediking van het evangelie - gebruikt als een middel om de evangelieprediking te bevorderen.

Het hele hof is in aanraking gekomen met het evangelie.

Met het hof bedoelt Paulus het zgn. praetorium, de kazerne van de keizerlijke garde. Paulus werd immers bewaakt door soldaten van de keizer.

Dat gaf hem gelegenheid met hen over Christus te spreken.

Op die manier werd het in heel de kazerne bekend, dat Paulus geen misdadiger was, maar dat hij gevangen zat terwille van Christus.

Dat drong ook tot anderen door.

Het bedienend personeel, de slaven en ook de leden van de rechtbank die Paulus' zaak moest behandelen.

Zij allen kwamen - door Paulus' gevangenschap en door het proces tegen hem in aanraking met het evangelie van Christus.

Zo kwam - door Paulus' gevangenschap - het evangelie op plaatsen, waar het anders niet zo gauw zou zijn doorgedrongen.

Wat een belemmering leek te zijn voor het evangelie, werd een nieuwe invalshoek.

Maar ook werd de prediking van het evangelie gestimuleerd door Paulus' gevangenschap, doordat het merendeel van de broeders - de gemeente te Rome - meer moed greep om het evangelie te prediken.

Toen ze zagen hoe Paulus als gevangene van de nood een deugd maakte en niet in zijn schulp kroop, werden ze bevestigd in hun vertrouwen op de Here.

Ze begonnen met des te meer moed, zonder bang te zijn, het Woord van God te spreken.

Ziet u hoe belangrijk, broeders en zusters, jongens en meisjes, een goed voorbeeld kan zijn?

Voorbeelden kunnen een diepgaande invloed uitoefenen en bijzonder stimulerend werken.

Dat was ook hier het geval. Hoe is het bij u en bij jou?

Een paar voorbeelden:

- Ik maak het nogal eens mee als ik op bezoek ben in het ziekenhuis.

Na het bezoek van de dominee is er opeens ruimte voor gebed rondom het eten.

Gesprekken op de zaal komen op gang.

Herkenning en stimulering.

- Een heel ander voorbeeld: Ik las het in het blad "Stem der martelaren".

Het verhaal over Vanya Moiseyew, christen en soldaat.

Op twintigjarige leeftijd - tijdens de vervulling van zijn dienstplicht - vermoord.

Een vurig getuige van Christus.

Soldaten uit zijn omgeving kwamen tot geloof.

Zijn meerderen eisten herhaaldelijk Christus te verloochenen.

Hij werd om zijn geloof ... vermoord: zes maal gestoken in de hartstreek.

Littekens van slagen over zijn gehele lichaam.

Tenslotte had men hem verdronken.

Zijn commandant zei: 'Moiseyew stierf moeilijk.

Hij vocht met de dood, maar stierf als een christen.'

Zijn vader schreef: 'Moge het zijn dat deze levende bloem die aan het kruis de lieflijke geur van zijn jeugd gaf, een voorbeeld blijft voor alle gelovige jonge mensen.

Dat zij Christus mogen liefhebben zoals onze zoon gedaan heeft.'

Mensen kunnen gevangen worden gezet, geboeid en gedood, maar het Woord van God, broeders en zusters, jongens en meisjes, is niet geboeid.

Het valt eenvoudig niet aan banden te leggen.

Het kan door geen enkele keten vastgelegd worden en achter geen enkele celdeur opgesloten worden.

Het baant zich een weg door de zwaarste hindernissen heen.

Overigens doet het Woord van God dat niet ... buiten mensen om.

Het moet gepredikt worden door mensen.

Waar geen mensen zijn, die het evangelie prediken, is het evangelie vleugellam.

Daar kan het niet verder.

Het evangelie kan zijn werk alleen maar doen als het doorgegeven wordt door mensen.

's Zondags. Door de week. Thuis. Op school. Op het werk. In het ziekenhuis. In de gevangenis.

Zo kun je tot zegen zijn van een ander.

Dat anderen aan je zien: die man of die vrouw, die jongen of dat meisje, heeft een geheim.

Dat geheim zou ik ook willen bezitten.

Waarom zou je zwijgen over de naam van Christus als die naam zoveel voor je betekent?

Of betekent die naam niet zoveel?

U leeft onder de maat?

Of: Je geeft je wel uit voor christen, maar je staat het evangelie eerder in de weg, dan dat je het bevordert, omdat de klaagtoon of de mopperton je beheerst.

Dat is dan een reden om tot jezelf in te keren en je tot God te keren.

Bovendien, je kunt juist door elkaar bemoedigd worden.

De één kan vrijmoedigheid ontvangen door de ander.

Zó moeten christenen met elkaar optrekken, elkaar bemoedigen, aanmoedigen.

Broeders en zusters, jongens en meisjes, dient niet ieder christen iets te hebben van de apostel Paulus?

Dient niet elke christen een getuige van Christus te zijn in woorden en in daden?

Een goed woord voor de ander.

Al is het maar een kaart met een goede tekst.

Aandacht voor de ander.

Dat zit 'm niet in veel woorden.

Dat zit 'm in heel de levenshouding.

Iemand heeft eens gezegd: de beste evangelisatie is de levenswandel van een christen.

Daar is wel niet alles mee gezegd, maar wel veel. Jezus heeft immers gezegd: "Laat alzo uw licht schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken." (Mattheüs 5:16)

*

Paulus ... in de gevangenis.
Zingend. Getuigend. Bemoedigend.
Want ook nú zal Christus grootgemaakt worden "in mijn lichaam, hetzij door mijn leven, hetzij door mijn dood.
Want het leven is mij Christus en het sterven gewin."
Je zou dat, broeders en zusters, jongens en meisjes, het geheim kunnen noemen van Paulus' leven.
Zijn geloofsbelijdenis: Het leven is mij Christus!
Paulus' leven is niet ... de gevangenis.
Dat had hij ook kunnen zeggen.
We weten uit het boek Handelingen en uit zijn brieven, dat hij verschillende jaren gevangen is geweest.
Minstens vierenhalf jaar.

Paulus' leven is ook niet ... stokslagen, doodsgevaar, werken, moeite.
Dat had hij ook kunnen schrijven.
In één van de brieven aan de Korinthiërs schrijft hij wat zijn leven zoal is geweest:
"Van de Joden heb ik vijf maal de veertig-min- een-slagen ontvangen, drie maal ben ik met de roede gezeseld, eens ben ik gestenigd, drie maal heb ik schipbreuk geleden, een etmaal heb ik doorge-bracht in volle zee; telkens op reis, in gevaar door rivieren, in gevaar door volksgenoten, in gevaar door heidenen, in gevaar in de stad, in gevaar in de woestijn, in gevaar op zee, in gevaar onder valse broeders; in moeite en inspanning, tal van nachten zonder slaap, in honger en dorst, tal van dagen zonder eten, in koude en naaktheid; en dan, afgezien van de dingen, die er verder nog zijn, mijn dagelijkse beslommeringen, de zorg voor al de gemeenten."
(2 Korinthiërs 11: 25-28)

*

Het leven is mij Christus!
Wat zou u neerschrijven als Paulus u vroeg wat uw leven is?
Wij kunnen zo met onszelf bezig zijn, dat ons leven altijd om onszelf draait.
Het erge is: we maken ons helemaal niet ongerust dat dát leven wel eens Gods doel zou kunnen missen.
We kunnen zo opgaan in onze zorgen, ziekten ... altijd maar klagen en mopperen.
Je kunt ook enorm opgaan in je werk en in je hobby's.
Dát is het waar je voor leeft!
Voor een ander bestaat het leven uit: geld, goed, eer, schoonheid, man, vrouw, kinderen, familie, macht en aanzien, eten, drinken, lichaam en gezondheid.
U zou eens bij uzelf moeten nagaan ... hoeveel tijd en geld en energie u daar elke week weer voor over hebt.
En dan ... de kerk, de gemeente??

Paulus zegt: "Het leven is mij Christus."
Hij zegt niet: 'Mijn leven is ván Christus.'
Ook niet: 'Ik kan niet leven zónder Christus.'
Ook dát had hij kunnen zeggen.
Maar: "Het leven is mij Christus."
Zoals een meisje kan zeggen: 'Die jongen is voor mij alles, die jongen is mijn leven.'
Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes, is voor Paulus ... het leven van zijn leven geworden.
Zonder Hem zou voor Paulus het leven geen leven zijn.

Wat een verschil tussen Saulus vóór de weg naar Damascus en Paulus op de weg dáárna.
Voor de poorten van Damascus was het begonnen.
Toen heeft God hem stilgezet.
Vóór die tijd was het: Mijn leven is ijveren voor de wet.
Mijn leven is een hoop eigengerechtigheid opbouwen.
Hoe meer wetswerken, hoe beter.
Ná de weg naar Damascus was het voor Paulus: Leven uit de genade van Christus.
Een toegroeien naar Jezus Christus.
Paulus is steeds meer aan Christus verbonden geworden.
Hij heeft Christus ook steeds meer nodig gehad.
Denkt u maar aan wat hij schrijft over zijn geestelijke strijd:
"Het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik.
Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood?
Ik dank God, door Jezus Christus, onze Here." (Romeinen 7:20 vv.)

Of denk maar aan Paulus' woorden in de brief aan de Galaten:
"Ik ben met Christus gekruisigd; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij." (Galaten 2:20)
Paulus is met Christus gekruisigd.
Hij heeft Christus' kruislijden verstaan.
Niet alleen met zijn hoofd, maar ook met zijn hart, al dieper en dieper.
Hij heeft gezien waarvoor dat lijden aan het kruis nodig was.
En dan kan het ook niet anders: Dan wordt je zélf ook gekruisigd.
Dan zie je wat je zonden ... Christus waard zijn.
Mijn zonden en die van u en van jou brachten de Here Jezus aan het kruis.
Dan wordt je zondaar voor God.
Dan wordt het: alle verwachting van Christus alleen.
Ja, dan wordt het ook: een leven van dienen van God en van elkaar.
Paulus' leven werd Christus en Christus alleen.
Er was niets meer van Paulus zélf bij.

*

"Het leven is mij Christus."
Paulus zegt het heel persoonlijk: Mij!
Dat woordje "mij" vraagt het aan ons: Wat is het leven voor mij?

Voor veel mensen, broeders en zusters, jongens en meisjes, is dat nooit een vraag geweest en zal het waarschijnlijk ook nooit worden.
Het leven is voor hen eten en drinken en genieten tot ze sterven.
Voor anderen is het leven volstrekt zinloos.
Men leeft, omdat men nu eenmaal in het leven is gezet.
Wat hen betreft mag het leven morgen ophouden.
Voor weer anderen is het leven: werken, sloven, slaven en zo snel mogelijk rijk worden.
Wat is dat een arm leven.
Voor weer anderen is het een nét-christelijk leven.
Als je ieder het zijne geeft, bidt en dankt voor en na het eten en af en toe op zondag naar de kerk gaat, dan heeft men het gehad.
Als een levensverzekering voor later.

Als het méér bij u niet is ... wil God u stilhouden op de weg van je leven.
Hij wil je leven omdraaien, dat Christus alles voor je wordt, het leven van je leven.
En dat meer en meer.
Leven van zijn genade!
Dan wordt alles wat van Christus is je lief:
Zijn dienst, zondags, door-de-weeks; zijn Woord, de Bijbel.

*

"Het leven is mij Christus en het sterven gewin."
Paulus denkt hierbij aan de afloop van zijn proces.
Hij is in Rome, in gevangenschap, omdat hij zich op de keizer heeft beroepen.
Het vonnis in zijn rechtszaak kan naar twee kanten uitvallen.
Hij kan worden vrijgesproken.
Dat betekent voor hem: leven.
Hij kan ook worden veroordeeld.
En dat betekent voor hem: de dood.
Paulus, broeders en zusters, jongens en meisjes, is klaar voor beide mogelijkheden.
Maar welke van die twee het ook wordt, hij wil niets liever dan dat Christus erdoor grootgemaakt wordt.
Als hij vrijgesproken wordt, betekent dat voor hem leven.
Wordt hij veroordeeld en ter dood gebracht, dan is dat voor hem winst.
De dood kan alleen winst zijn, als het leven voor je Christus is.
Wanneer je leven opgaat in eten en drinken en geld verdienen en liefhebberijen, dan is de dood een spelbreker, de allergrootste schadepost.
De dood maakt daar immers een eind aan.
Wanneer Christus nu, vandaag, in dit leven, niet het één en al voor je is, kan de dood nooit winst zijn.
Dat is dan onmogelijk.
De dood kan alleen winst zijn, als het leven voor ons Christus is.
Want dat is iets waar de dood geen einde aan kan maken.
Zo was het voor Paulus. Hoe is het voor ons?

Paulus is als het ware rustig aan het overleggen tussen die twee ontzaglijke dingen: zijn leven of zijn dood.

Hij staat er - als het ware - boven alsof hij het zelf in handen heeft.

Het ene moment denkt hij: 'Het is beter als ik vrijgesproken wordt.

Want dan kan ik veel mensen nog van nut zijn.'

Het andere moment denkt hij weer: 'Sterven is beter.

Want sterven is opbreken.

Het is de tentpinnen uit de grond trekken en op reis gaan naar Christus.

Het is het anker lichten en onder zeil gaan naar Christus om met Hem te zijn.

En dat is - als puntje bij paaltje komt - verreweg het beste.'

Nee, Paulus, broeders en zusters, jongens en meisjes, heeft niet genoeg van het leven.

Er is bij hem geen sprake van levensmoeheid.

Maar als je - tot in het diepst van je ziel - zielsveel van iemand houdt, wil je toch graag bij hem of haar zijn?

*

Gods kinderen zijn mensen, die van sterven ... beter worden: ze overleven de dood, en hoe!

Het is immers Pasen geweest!

Zeker, het is overspannen om te denken: een christen moet elk uur van de dag bereid zijn om te sterven.

We moeten bereid zijn om te leven én om ons leven in Gods hand te geven.

"Het léven is mij Christus!"

Wie met Christus leeft, kan ook met Hem sterven.

Dan wordt het sterven omgezet in winst!

In eeuwig leven.

Voor u, voor jou, voor mij!

Amen.

ds. Jan K.C. Kronenberg, Haarlem 25 november 2001

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !